

Primær progressiv afasi

– relevans for logopeder

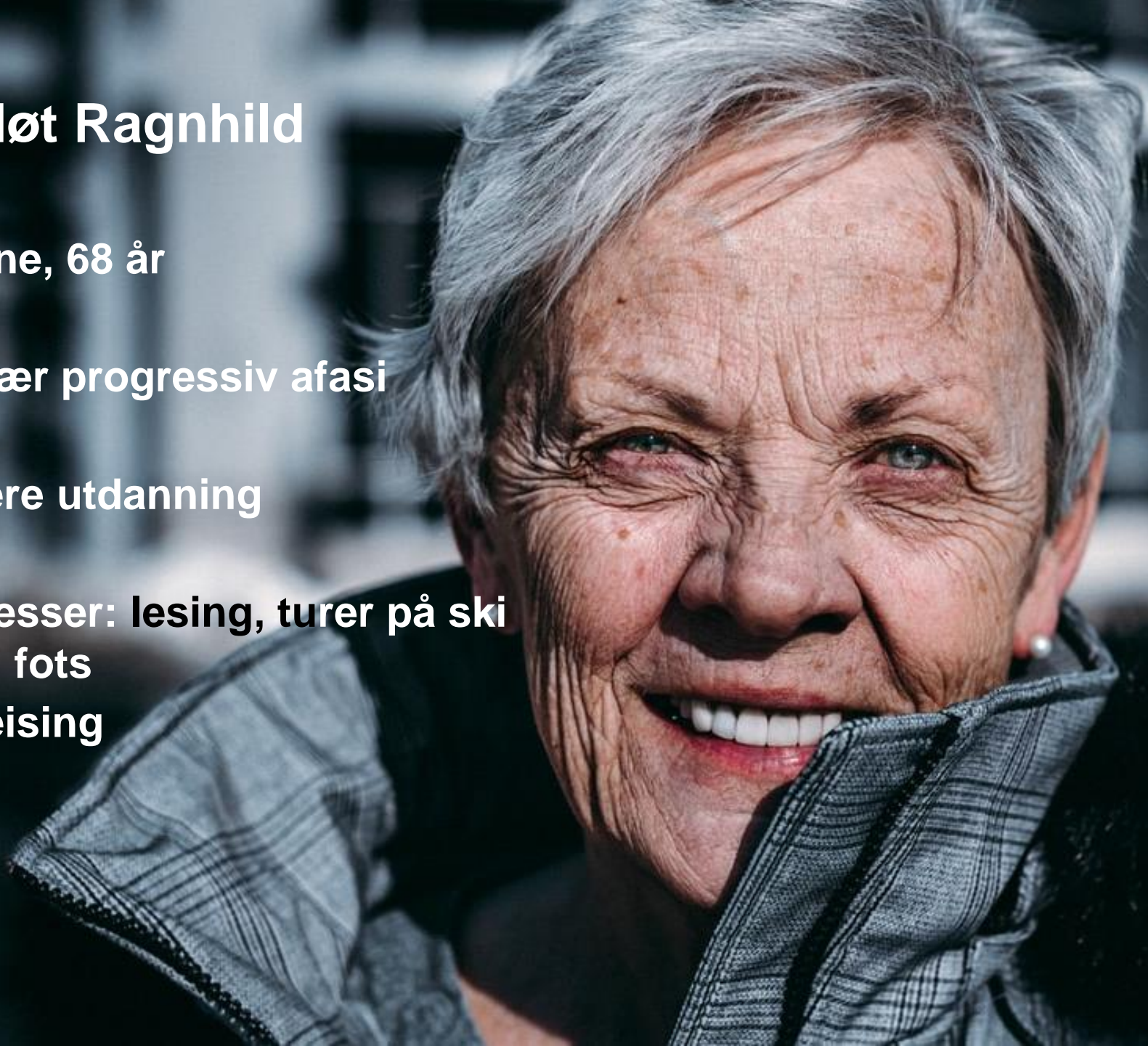
Møt Ragnhild

Kvinne, 68 år

Primær progressiv afasi

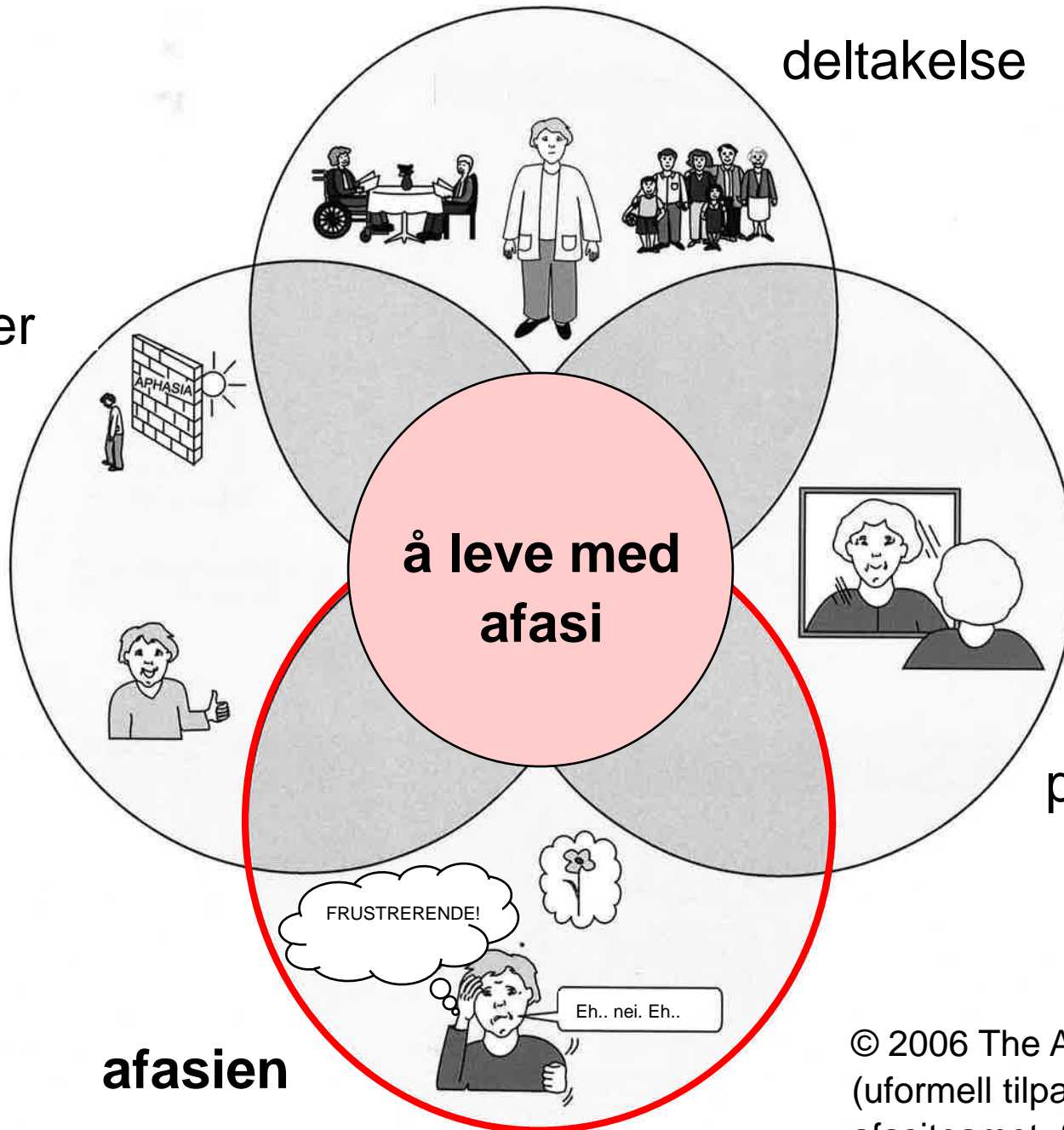
Høyere utdanning

**Interesser: lesing, turer på ski
og til fots
og reising**

omgivelser

deltakelse

afasien

personlig

© 2006 The Aphasia Institute
(uformell tilpassing til norsk v/
afasiteamet, Statped sørøst)

HØRE ORD

LESE ORD

TANKER
ORD

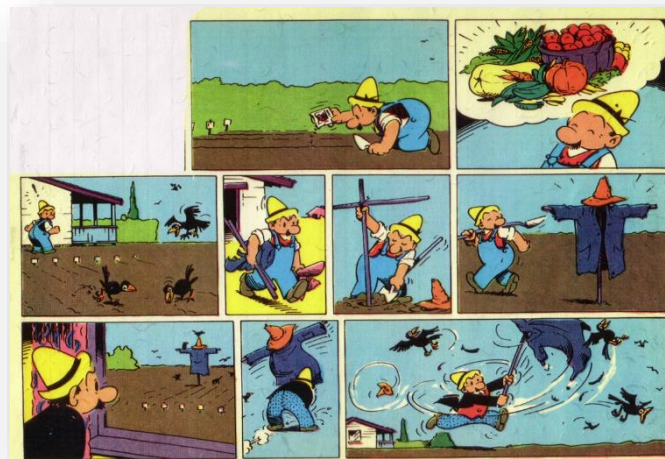
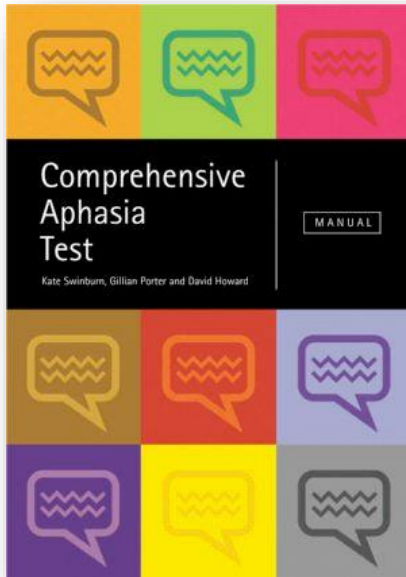
SI ORD

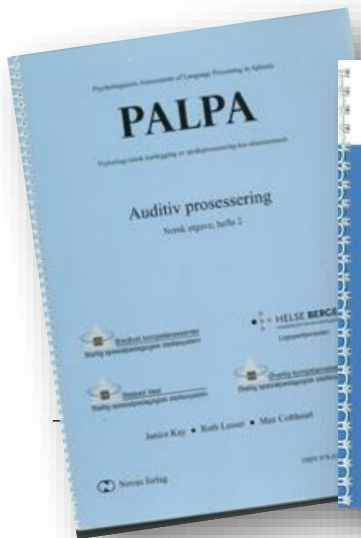
SKRIVE ORD

Kartleggingsverktøy

AIQ – Spørreskjema om å leve med afasi

NB! Normer for personer med afasi

Resultater fra kartlegging

Høre ord
(auditiv
forståelse)

enkeltord → god
komplekse setninger:
milde vansker

Si ord
(tale-
produksjon)

vanskelig å finne de riktige
ordene (anomi)
brukte feil språklyder
(fonologiske parafasier)
gjentakelse av setninger og
tallrekker → vanskelig

Resultater fra kartlegging (forts.)

Lese

høytlesing → god
leseforståelse - milde vansker

Skrive

milde vansker med rettskriving

Tanker og ord (semantikk)

viste god forståelse for ords
betydning

Oppsummering av resultater

Ordleting

Noen fonologiske parafasier

Ingen semantiske vansker

Vansker med gjentakelse av setninger og tallrekker

Logopenisk PPA

Jeg ønsker å prate
bedre med
mannen min og
vennene mine.

Undervisning

Ordmobilisering

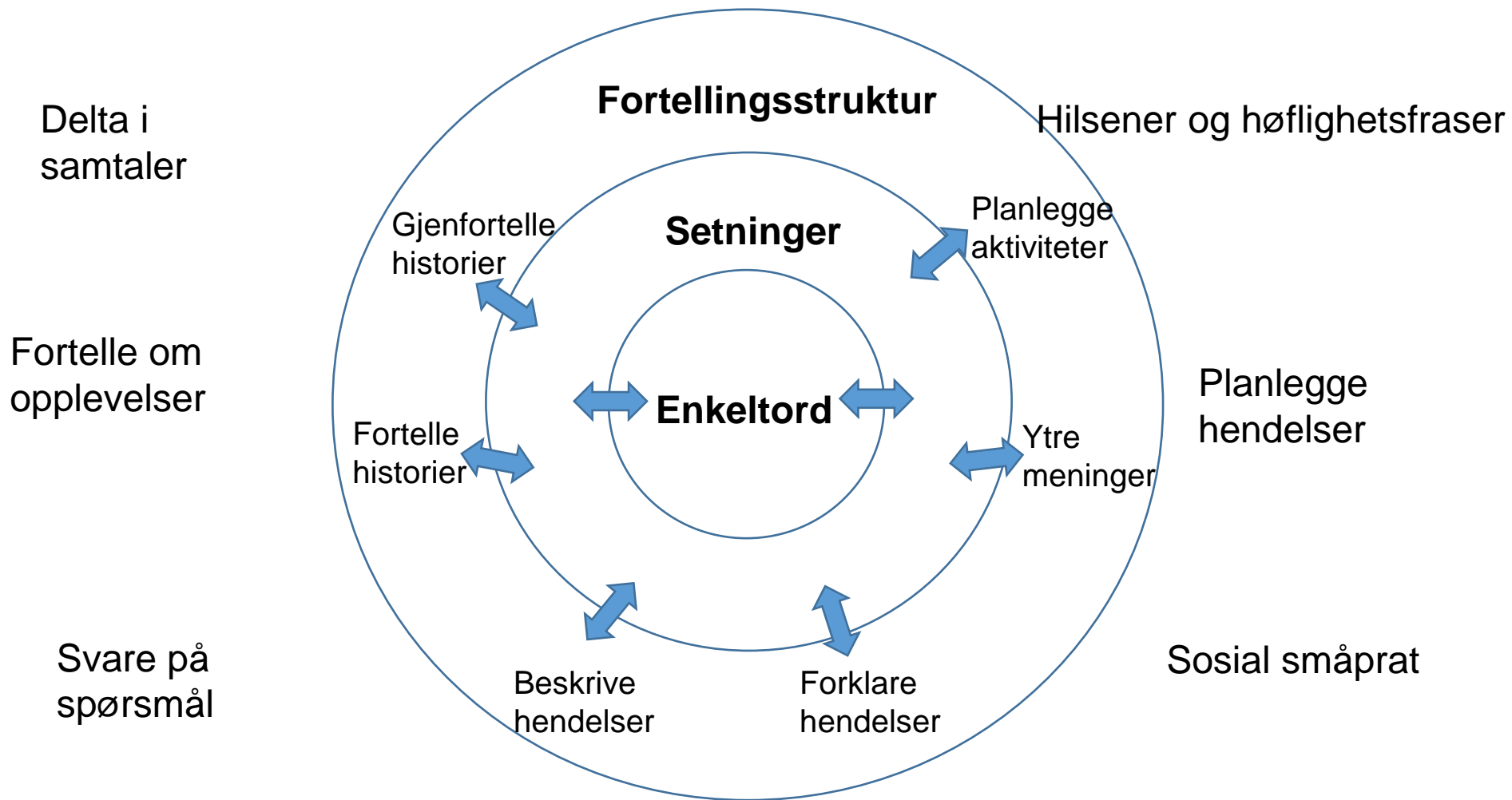
Verb & substantiv

Fonologiske og semantiske oppgaver

Arbeid med narrativer

Bildesekvenser

Gjenfortelling av filmsnutter

dirigerer

begynner
med

rimer på

slutter
med...?

første lyds
assosiasjon

antall
stavelser

hvem gjør?

blir gjort
med?

hvorfor?

hvilken
kroppsdel
eller
verktøy?

gjenta x 3

Lage ei setning med
ordet

1.	2.	3.	4.
Tulipan Rose Krokus Løvetann T: Blomster	Langrenn Alpint Skøyter Skiskyting	Hund Katt Hamster Marsvin	AP SP Høyre SV R: Politiske partier
Øredobber Armbånd Halskjede Ring	Mor Far Datter Sønn	Vestland Viken Agder Rogaland R: Fylker	Sei Torsk Laks Gjedde
Sykkel Bil Trikk Buss	Diktatur Monarki Demokrati Republikk	Brodere Sy Strikke Hekle	1. juledag 17. Mai Langfredag 1. mai

Kategori:
I havet

- 1. fisk**
- 2. sand**
- 3. vann**
- 4. undervannsbåter**
- 5. seilbåter**

Kategori:
I kjøleskapet

- 1. is**
- 2. melk**
- 3. epler**
- 4. juice**
- 5. smør**

Kategori:
Laget av metall

- 1. saks**
- 2. Sølv og gull**
- 3. hammer**
- 4. syl**
- 5. bil**

EIFFELTÅRNET	SENG	PIZZA
HAMBURGER	EN SKRUE	TELEFON
GULL	OLJE	FLY

INNE	UTE
LEVENDE	SPISELIG
DRIKKE	NYTTIG
KROPPSDEL	VERKTØY

Er det ...?

Bruker man det til...?

Er det laget av...?

Bruker man det ofte?

AKTØR

Hvem
(substantiv)

HANDLING

Handlinger (verb)

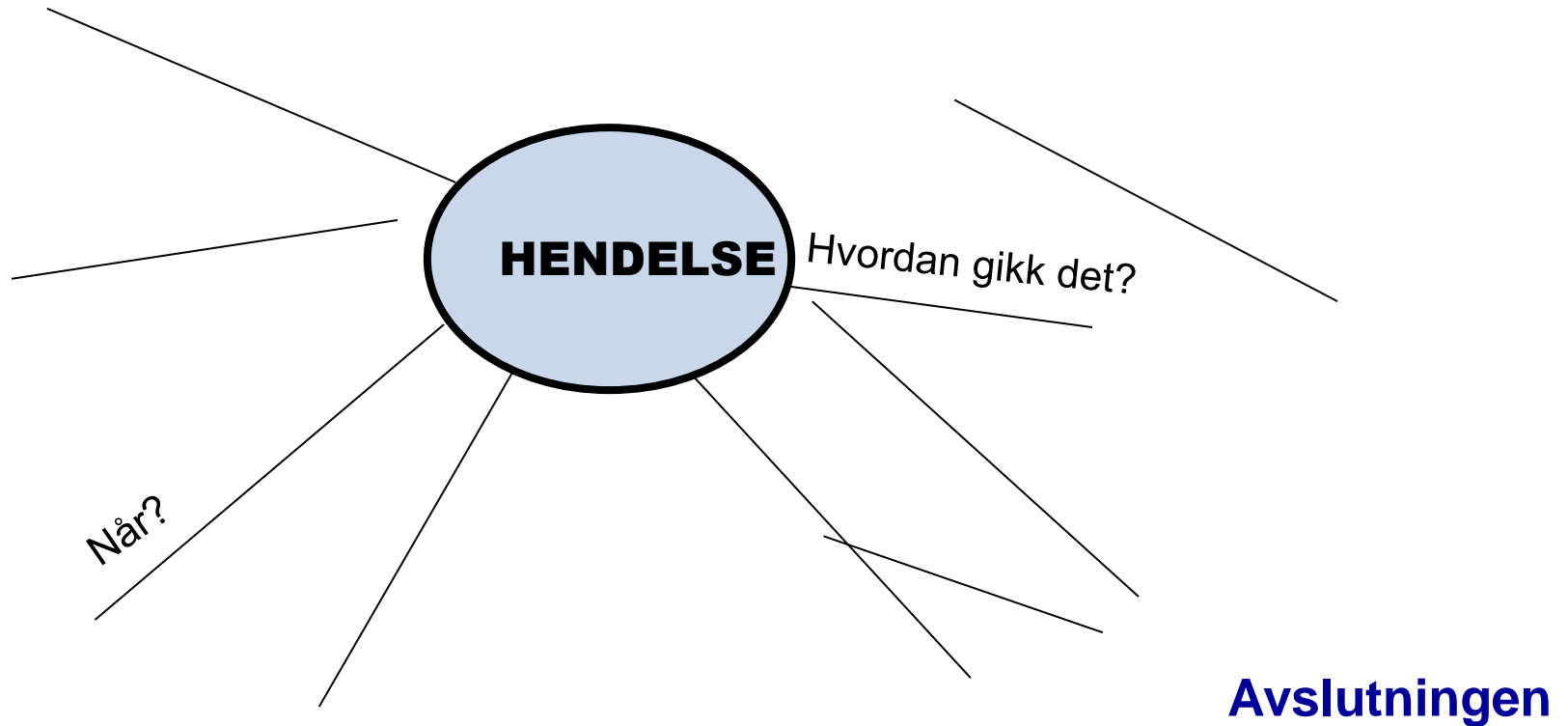
HVA

Hva (substantiv)

Gjenfortelling

Begynnelsen

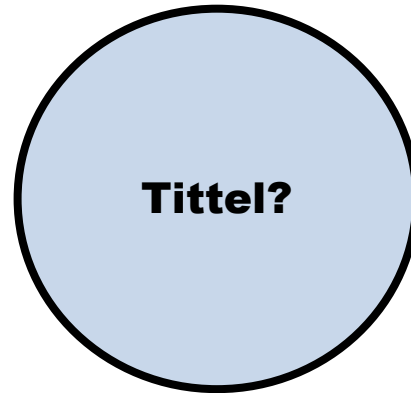
Midtdelen

Begynnelsen

Gjenfortelling

Midtdelen

Avslutningen

Hvem?

Hvor?

Når?

Hvorfor?

Hovedhendelse?

Viktige poeng?

Mindre viktige
poeng?

Avslutningen

Reaksjoner?

Hva nå?

Ytre og begrunne egne meninger

Fotball

Brodering

Vinter og snø

Taco

Hvordan gikk det med Ragnhild?

Tiltak i 4 timer per uke, to økter:

Formelle tester: Omtrent like skårer som ved første gangs testing

Sammenhengende tale: Bedre organisering av fortellinger

→ lettere for samtalepartneren å få med seg innholdet

PPA er progredierende: positivt resultat

Ragnhild går fremdeles til logoped: tiltak rettet direkte mot språkfunksjon

→ Dette må kartlegges og justeres underveis

Samtidig: man planlegger for at hun vil miste mer og mer språkfunksjon

→ pårørende er i større grad involvert nå enn tidligere

Take home message

Språkvanskene er progredierende:

Kartlegge og overvåke språklig funksjon
→ hvordan afasien påvirker aktiviteter, sosiale, personlige og emosjonelle forhold

Justere og sette inn tiltak for å opprettholde god livskvalitet (personsentrert oppfølging)

→ Involvere pårørende

Logopeder har kompetanse på språk og kommunikasjon

→ bør ha en rolle i oppfølgingen av personer med PPA

Les mer her

Bekkehus-Weterberg, P. & Brækhus, A. (2020). Primær progressiv afasi. *Afasiposten* (1), s. 6-8. <https://afasi.no/2020/04/27/primaer-progressiv-afasi-ppa/>

Høeg, N., Berdal, S., Haaland-Johansen, L. & Lind, M., (2018). Formidling av innhold i beskrivelser av tegneserien «fugleskremselet»: normalspråklig variasjon og klinisk praksis. *Norsk Tidsskrift for logopedi*, 64 (2), s.18-27

Lind, M., Haaland-Johansen, L., Knoph, M.I.N. & Røste, I. (2016). «Kan du fortelle meg hva som skjer på dette bildet?» Om observasjon, transkripsjon og analyse av sammenhengende tale. *Norsk Tidsskrift for logoped*. 62(2), s 30- 39

Lind, M., Røste, I., Haaland-Johansen, L., Knoph, M.I.N. & Jensen, B.U., (2017). Innhold i bildeskrivelser: normalspråklig variasjon hos voksne. *Norsk Tidsskrift for logopedi*, 63 (3), s.14-26

Les mer her

Norvik, M., Winsnes, I., Bekkhus-Wetterberg, P. & Brækhus, A. (*innsendt*). Hva er primær progressiv afasi (PPA) – og hva har det å si for oss logopeder? *Norsk tidsskrift for logopedi*

Whitworth, A., Cartwright, J., Beales, A., Leitão, S., Panegyres, P. K., & Kane, R. (2018). Taking words to a new level: a preliminary investigation of discourse intervention in primary progressive aphasia. *Aphasiology*, 32(11), 1284-1309.

Whitworth, A. (2010). Using narrative as a bridge: Linking language processing models with real-life communication. In *Seminars in speech and language* (Vol. 31, No. 01, pp. 064-075). © Thieme Medical Publishers.

Relevante lenker

Alzheimer's association (www.alz.org) → generell informasjon om demens

The Association for Frontotemporal Dementia (www.theaftd.org) → informasjon om frontotemporal demens og PPA